

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Evaluering af projekt Unge i Vækst

Andreasen, Karen Egedal; Rasmussen, Palle; Ydesen, Christian

Publication date:
2012

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Andreasen, K. E., Rasmussen, P., & Ydesen, C. (2012). *Evaluering af projekt Unge i Vækst*. Institut for Læring og Filosofi, Aalborg Universitet. Forskningsrapporter, Institut for Læring og Filosofi Bind 2012 Nr. 29

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Evaluering af projekt Unge i Vækst

**Karen E. Andreasen
Palle Rasmussen
Christian Ydesen**

AALBORG UNIVERSITET

FORSKNINGSRAPPORT · 29 · 2012

INSTITUT FOR LÆRING OG FILOSOFI

Evaluering af projekt Unge i Vækst

Karen E. Andreasen
Palle Rasmussen
Christian Ydesen

Aalborg Universitet
Institut for Læring og Filosofi
Center for Uddannelses- og Evalueringsforskning
November 2012

Evaluering af projekt Unge i Vækst

Forskningsrapport. · 29 · 2012

© 2012 · Forfatterne og Institut for Læring og Filosofi

978-87-91543-92-0 (e-book)

Udgivet af

Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet
Sohnngaardsholmsvej 2
9000 Aalborg
Tel 9940 9950 – Fax 9815 6542
learning@learning.aau.dk
www.learning.aau.dk

Indhold

Indledning	5
1. Den pædagogiske praksis og kursernes design	7
Afsnittets afgrænsning og datakilder	7
Kursernes overordnede målsætninger	7
Det pædagogiske grundlag	7
Kursernes tilrettelæggelse og indhold	8
Den udviklede pædagogiske praksis.....	12
Uddybende og fremadrettede refleksioner	14
Opsummering vedrørende den pædagogiske praksis.....	16
2. De unges kompetencer og udbytte af forløbene	17
Det empiriske grundlag	17
De unges baggrund.....	18
Opsummering vedrørende de unges kompetencer og udbytte af forløbene	25
3. De unges overgang til arbejde og uddannelse.....	26
4. Udvikling af samarbejde og partnerskab.....	30
Organisationen og samarbejdsfladerne.....	30
Rekruttering som samarbejdsopgave.....	31
Parternes vurdering af samarbejdet	33
Opsummering om udvikling af samarbejde og partnerskab	35
5. Konklusion	37

INDLEDNING

Projekt ”Unge i vækst” (som også er blevet kaldt ”Samarbejde i Vendsyssel”) har haft til formål at gennemføre en ny form for udviklingsforløb, som kan motivere og opkvalificere unge ledige til at deltage i ordinær uddannelse eller job med uddannelsesperspektiv. Med henblik på dette har projektet arbejdet på at udvikle partnerskaber og samarbejdsrelationer mellem systemer og institutioner i Vendsyssel. Projektet har også været rettet mod at opkvalificere disses systemers og institutioners medarbejdere til at understøtte de ledige unges bevægelse mod uddannelse og job samt i et bredere perspektiv at sikre uddannet arbejdskraft i fremtiden.

Projektet startede i januar 2011 og slutter med udgangen af 2012. Det er gennemført i samarbejde mellem en række uddannelsesinstitutioner, kommunale arbejdsmarkeds- og beskæftigelsesforvaltninger, erhvervsorganisationer og vejledningscentre. Projektet har været støttet af midler fra Den Europæiske Socialfond.

Projekt ”Unge i vækst” har omfattet tre dele. Den centrale del har været udvikling og gennemførelse af kursusforløb for to målgrupper af unge, nemlig (1) nyledige unge over 18 år, som ikke har en kompetencegivende uddannelse, og (2) ledige over 18 år, som er uddannelsesfjerne og mangler lyst til uddannelse. Forløbene er foregået dels i Hjørring, dels i Frederikshavn. Denne del af projektet har været vægtet med 60 pct. Projektets anden del har været udvikling af lokalt samarbejde og partnerskab i Vendsyssel mellem uddannelsesinstitutioner, beskæftigelsescentre, UU, erhvervsråd og arbejdsmarkedets parter omkring den fælles indsats for de unge. Denne del af projektet har været vægtet med 20 pct. Tredje del har været gennemførelse af fælles kompetenceudvikling (inden for pædagogik, vejledning mm.) for de medarbejdere ved institutioner, forvaltninger og organisationer i Vendsyssel, som arbejder med de unge, der står uden for arbejdsmarked og uddannelse. Vægtningen af denne del har udgjort de resterende 20 pct.

Denne rapport fremlægger resultater af en evaluering af projektet, udført af Center for Uddannelses- og Evalueringsforskning, Institut for Læring og Filosofi, Aalborg Universitet. Evalueringen dækker de to første dele af projektet, forløbene for de unge, og udviklingen af samarbejde og partnerskab. Det gælder for evalueringen ligesom for selve projektet, at hovedvægten ligger på de unge og de kompetencer, de opnår igennem projektet. Sådanne kompetencer er svære at måle, og dataindsamlingen har derfor først og fremmest omfattet korte semistrukturerede interviews med de unge. Derudover er der indsamlet data via interviews med projektets leder og koordinatore og andre aktører i projektet samt via dokumentstudier, åbne spørgeskemaer og deltagelse i udvalgte aktiviteter. Data om de unges planer og forløb er modtaget fra projektledelsen. Dataindsamlingen er afsluttet i august 2012. Nærmere oplysninger om data findes i rapportens enkelte afsnit.

Evalueringens design, med dens kombination af metoder og datakilder, knytter an til den tradition, der bredt kan betegnes som virkningsevaluering. Det er en pragmatisk tilgang, som ikke hævder at producere alment gældende viden, men derimod vurderer aktiviteter og deres virkninger i den be-

stemte sammenhæng – lokalt, kulturelt, historisk osv. Evalueringen sigter mod at bidrage fremadrettet til at kvalificere arbejdet med de unge, som har svært ved at opnå uddannelse og arbejde, og til at udvikle samarbejdet blandt mange parter i Vendsyssel omkring denne opgave.

Evalueringen er udført af adjunkt Karen E. Andreasen og adjunkt Christian Ydesen samt professor Palle Rasmussen, som har været projektleder. Derudover har ph.d.-stipendiat Lisa Kristensen og sociologistuderende Louise Bank bidraget til undersøgelsesarbejdet.

1. DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS OG KURSERNES DESIGN

Afsnittets afgrænsning og datakilder

Denne del af evalueringen knytter sig hovedsageligt til projektets Del 1, der omhandler etableringen af forløb for unge ledige i Vendsyssel. Det formuleres i den forbindelse, at ”Den tilknyttede evaluering har som formål at der indsamles viden omkring den pædagogiske tilrettelæggelse med henblik på udvikling af senere forløb” (Projektbeskrivelse 2010 s. 21). Forløbenes tilrettelæggelse og pædagogik er også relevant for målet om at have lokalt defineret og udviklet viden om pædagogik og vejledning i forhold til at sikre unge uddannelsesparathed, som blev knyttet til den fælles kompetenceudvikling for undervisere, jobcentermedarbejdere og vejledere i første del af projektet. Som nævnt i indledningen omfatter evalueringen ikke denne kompetenceudvikling.

Til grund for beskrivelserne i dette afsnit ligger kvalitative data fra forskellige kilder. Det drejer sig om de interviews, der er gennemført med de involverede i projektet - koordinatore/undervisere -, forskellige typer af dokumenter så som projektansøgningen og generelle beskrivelser af projektets pædagogik, indhold og design, samt enkelte fotografier taget af medarbejdere på projektet i tilknytning til undervisningens aktiviteter.

Kursernes overordnede målsætninger

I relation til evalueringen af kursernes design og den pædagogiske praksis er projektets målsætninger, hvad angår kursisternes personlige udvikling og kompetencer relevante. Disse er beskrevet mere uddybende andetsteds i rapporten, men er overordnet rettet mod at kursisterne opnår ”motivation og parathed ift. deltagelse i uddannelse – konkret uddannelsesmotivation, valgkompetence og viden om egne ressourcer og ideer om uddannelse” (Projektbeskrivelse 2010, s. 21ff.). Dette er udspecifiseret i målsætninger for deltagernes personlige udvikling, der i ansøgningen formuleres således

- Valgkompetence og uddannelsesfantasi
- Uddannelsesparathed og uddannelsesmotivation, og tro på at egne evner rækker i et uddannelsesforløb
- Kendskab til og overblik over egne ressourcer
- At alle unge efter deltagelse i forløbet har en realistisk og personligt motiveret uddannelsesplan eller jobønske.

Det pædagogiske grundlag

I en opsamlende beskrivelse af pædagogikken og erfaringerne fra kurserne (Beskrivelse af erfaringer i projektarbejdet med udvikling af uddannelsesparathed, 2012), redegøres for de tanker, der lægges til grund for det pædagogiske arbejde. Disse omfatter:

- *systemisk tilgang*, ”Der tager udgangspunkt i, at problemer og måder at forstå tingene på ikke kun handler om det enkelte individ, men opstår og vedligeholdes i det sociale samspil. Man må derfor inddrage flere "systemer" i forståelsen og i løsningen af et givent problem”
- *anerkendende og løsningsfokuseret tilgang*, således at man ”ser på, hvad der tidligere har virket for personen, hvad der virker nu, og hvad der mon vil kunne virke fremover”
- udfordringer tilpasset *nærmeste udviklingszone*, med udgangspunkt i, at ”den unges grunderfaring bliver, at de først løser problemer eller opgaver sammen med andre, senere gør det selv uafhængigt af andre”
- *Læring i praksisfællesskaber*, ”hvor læring bl.a. handler om, hvordan ’den nye’ tilegner sig identitet gennem legitim perifer deltagelse i et socialt praksisfællesskab”, og hvor betydningen af adgang til læring ved at blive ”inkluderet i et socialt fællesskab” betones.
- Desuden nævnes også *Blooms taksonomi* til at indfange progressionen i læreprocesser.

Man sigter i den pædagogiske praksis mod at tage afsæt i kursisternes behov og ønsker, sådan som det fremgår i nedenstående citat, hvor der skrives om kursusforløbene, at de ”*vil have varieret længde ift. den enkeltes behov, og vil blive sammensat efter den enkeltes ønsker om at afprøve uddannelser i området, samt praktikforløb hvor der knyttes kontakter og afprøves ideer omkring uddannelse og erhverv.*” (Projektbeskrivelse 2010, s. 21)

Sådanne pædagogiske ideer og intentionen om at matche undervisning og indhold til kursisters behov og ønsker afspejler sig mange steder, og gør det også i designet af de to forskellige kursustyper. De to forløbstyper, henholdsvis de korte og de lange, er netop tilpassede behov og forudsætninger mv. blandt deltagere med forskellige baggrunde og omstændigheder.

I det følgende redegøres for designet og den pædagogiske praksis for kurserne sammen med koordinatorernes og undervisernes refleksioner og erfaringer i den forbindelse.

Kursernes tilrettelæggelse og indhold

De korte kurser

Overordnet er formålet for de korte kurser, at der ”igangsættes en tidlig og kort indsats med henblik på at give den unge tilpas afklaring, motivation og viden om egne ønsker og ressourcer, så de unge så at sige ”vendes i døren”, og snarest muligt overgår til de ordinære uddannelser” (Notat om målgrupper og skitser af forløb, 2010). De elementer der fastlægger kursernes indhold er: Introduktion til forløbet, praktik, erhvervsintroduktion i de værksteder der er ønskede for den enkelte (15 timers undervisning om ugen i valgte værksteder, 5 timers selvstændigt arbejde), erhvervspraktik i virksomheder som vil være relevante for den enkelte, motion og sundhed 2 timer om ugen, vejledning ift. egne ressourcer, motivation og realistiske ønsker, og herunder udarbejdelse af realistisk og motiveret uddannelsesplan (Projektbeskrivelse 2010).

Forløbet indledes med en vejlednings- og visitationssamtale, denne følges af en introduktion af en uges varighed, en fælles eller individuel del på 2 – 6 uger og en afslutning og udslusning. Lidt mere detaljeret fremgår det i beskrivelserne fra 2010, at de indledende samtaler har deltagelse af vejlede-

re fra jobcentre og UU samt koordinator for forløbet. Der laves her en kontrakt omkring forløbet og aftale om de særlige områder, deltageren gerne vil arbejde med. Dernæst følger en uges introduktion til forløbet med fokus på at lære deltagere og lærere at kende, kende egne ressourcer, tænke kreativt, at være sammen på et hold. Den følgende del på 2-6 uger rummer såvel fælles dele - vejledning, opsamling på individuelle aktiviteter, motion, sundhed - som individuelle dele i form af erhvervspraktik og erhvervsintroduktion til værksteder og skole, valg imellem metalområdet, transportområdet, bygge og anlæg, mad, sundhed og mennesker samt event, kontor og IT, samt individuel vejledning ift. ressourcer. Forløbet rundes af med afslutningen og udslusningen, der indeholder en afsluttende samtale med vejleder fra jobcenter og UU med henblik på udarbejdelse af personlig uddannelsesplan og derefter overgang til enten ordinær uddannelse eller erhvervspraktik i en venteperiode inden uddannelse. Der er her fokus på at deltagerne skal "bibeholde aktivitet" (Notat om målgrupper og skitser af forløb, 2010). Med denne formulering henvises til, at man sigter mod at de fortsat er i enten uddannelse eller arbejde efter forløbets afslutning.

Denne struktur er gennem perioden grundlæggende fulgt som beskrevet, men også ændret på visse punkter. Dette fremgår af skemaer fra 2012, hvor introduktionsperioden er udvidet lidt, fra 1 uge til nu 14 dage. Det skrives her, at de korte kurser bliver indledt med 14 dages intro/klasseundervisning med fokus på kommunikation/præsentation (udarbejdelse af relevant CV), afdækning af egne ressourcer og udfordringer. De følgende fem uger rummer uddannelsespraktik/erhvervstilknytning. Der er individuelle samtaler gennem hele forløbet.

De lange forløb – indhold og design

Deltagerne på de lange kurser er karakteriseret ved at kunne have mange typer sociale og personlige problemer, så som (fra notat om målgrupper og skitser af forløb, 2010):

- Adfærdsrelaterede problemstillinger
- Problemer med at skabe og fastholde sociale relationer, svagt socialt netværk
- Problemer med praktiske gøremål i hverdagen og hverdagsmestring
- Koncentrationsproblemer
- Flere afbrudte uddannelsesforløb
- Problemer med at fastholde et job
- Uafklaret fremtidsperspektiv

Sammenlignet med de korte kurser rummer forløbene for disse unge *"mere vejledning, mere praktik, idræt og almen opkvalificering, og der vil være mulighed for mere tæt personlig vejledning og støtte til disse deltagere. Der arbejdes målrettet med etablering af netværk og sammenhold blandt deltagerne. Her arbejdes også med deltagerens fantasi, motivation og lyst til at deltage i uddannelse. Erhvervsintroduktion vil også være en del af disse forløb"* (Notat om målgrupper og skitser af forløb, 2010).

Indhold og forløb beskrives overordnet således: Introduktion til forløbet, mulighed for test af basale færdigheder i dansk og matematik, erhvervs- og uddannelsesintroduktion (15 timers undervisning i valgt værksted om ugen, 5 timers selvstændigt arbejde), motion og fælles aktiviteter 2 timer om ugen, almen opkvalificering i dansk og matematik og evt. IT på FVU eller AVU niveau (6 timer om

ugen), virksomhedspraktik ift. virksomheder efter egne ideer, vejledning – fælles og individuelt, kreativitet fantasi og innovation i eget liv, livsmestring og (livs)vejledning, uddannelsesfantasi og udarbejdelse af realistisk og motiveret uddannelsesplan

Forløbsskitsen fra 2010 for de lange forløb beskriver hvordan disse – som de korte forløb - består i en indledende vejlednings- og visitationssamtale, med deltagelse af vejledere fra jobcentre og UU samt koordinator for forløbet. Her laves en kontrakt omkring forløbet og aftale om de særlige områder deltageren gerne vil arbejde med. Derefter følger en *introduktion på 2-3 uger*: Indføring i forløbet, lære deltagere og lærere at kende, kende egne ressourcer, tænke kreativt, at være sammen på et hold. Den sidste del på 10 – 18 uger, alt efter den enkeltes behov, omfatter såvel fælles som individuelle dele. De fælles elementer er motion, fælles vejledning og fokus på kreativitet samt opsamling på de individuelle aktiviteter, studieture og ekskursioner. De individuelle aktiviteter omfatter erhvervspraktik, erhvervsintroduktion til værksteder og skole, valg imellem metalområdet, transportområdet, bygge og anlæg, mad, sundhed og mennesker samt event, kontor og IT, almen opkvalificering og individuel vejledning ift. ressourcer. Som afslutning på forløbet indgår udslusning med afsluttende samtale med vejleder fra jobcenter med henblik på udarbejdelse af personlig uddannelsesplan med overgang til enten ordinær uddannelse eller erhvervspraktik i en venteperiode inden uddannelse. Fokus er på, at deltagerne skal bibeholde aktivitet.

De lange kurser har gennem perioden været underlagt visse ændringer. Det beskrives i opsamlingen fra 2012. Dette er sket på baggrund af de erfaringer, der er udviklet, således at kurserne ”tilgodeser både interesser og behov hos de unge set i forhold til, hvad der har været muligt i uddannelsessystemet”.

Undervisernes ugeskemaer fra efteråret 2011 til foråret 2012 rummer mere detaljerede beskrivelser af, hvordan disse tanker og erfaringer i den periode konkret er ført ud i praksis. Eksempelvis aktiviteter der sigter mod personlig udvikling fremgår af følgende beskrivelser fra skemaer fra 2012. I netop denne sammenhæng arbejdes med ”Selverkendelse/selvaccept”, og beskrivelserne giver ud over det indholdsmæssige samtidig en fornemmelse af dagenes strukturering:

PLAN FOR UGE 1: SELVERKENDELSE/SELVACCEPT

MANDAG

Gæste undervisning

Jeg afholder individuelle samtaler.

1. Værdier og motivation

Oplæg og dialog i forhold til emnet.

Stikord: Hvordan ser mit liv ud lige nu – hvilke ting er jeg utilfreds med/hvilke ting bekymrer mig - hvad vil jeg gerne have mindre af.

Hvad er jeg tilfreds med/vil jeg gerne beholde – ha' mere af.

Hvorfor sku' jeg egentlig ønske at forandre noget – hvad er der i det for mig...?

2. Selvværd/Selvfølelse/selvtillid

Oplæg og dialog i forhold til emnet.

Stikord: Hvad er forskellen – erkende og acceptere "forbudte/skjulte" sider af sig selv – øge bevidsthed på, hvad vi oplever i stedet for hvad vi kan/ikke kan. Blive bevidst om personlige egenskaber/ressourcer. Hvordan vores "indre selvsnak" påvirker os...!

3. Intro til opgaver – hvad er formålet, hvad kan man lære/blive mere bevidst om

TIRSDAG (Stort set som mandag, Red.)

ONSDAG

Opgaveløsning

Løsning af de opgaver der er stillet

Der kan arbejdes selvstændigt eller i grupper.

Der arbejdes med liv hjulet samt der udarbejdes stikordliste for en selv

Jeg afholder forsat individuelle samtaler med den enkelte

TORSdag

Opgaveløsning.

Forsat arbejde med livshjulet.

Forsat afholdelse af individuelle samtaler.

Over middag fremlæggelse af Livhjulet.

Herunder åben diskussion omkring valg af indsatsområder i eget liv, set ud fra livhjulet

FREDAG

Opsamling på ugen.

Hvad gik godt

Hvad gik skidt

Hvad har jeg fået af ny viden.

Intro til de kommende to ugers arbejde med målsætning

Hvordan sætter jeg mig et mål og når det.

Kilde: Skema for en undervisningsuge 2012

Den udviklede pædagogiske praksis

Sammenfattende kan den pædagogiske praksis, man har udviklet, beskrives ved nedenstående temaer vedrørende indhold, aktiviteter og pædagogik. De indgår i et indbyrdes samspil og spiller hver deres vigtige rolle i det samlede forløb:

Fagligt indhold

- Personlig udvikling (identitetsarbejde, udvikling af selvtillid, skabe en hverdag mv.)
- Erfaringsudvikling i forhold til egne ressourcer, job, uddannelse mv.

Aktiviteter

- Vejledningsindsats
- Værkstedsbaserede aktiviteter placeret i lokale kontekster og gennemført i lokalt samarbejde som ramme for erfaring med forskellige typer job og uddannelse og udvikling af uddannelsesmæssig fantasi, afklaring af ressourcer og interesser mv.
- Social støtte med blandt andet brug af mentor

Sociale betingelser

- Fællesskab
- Mulighed for erfaringsdannelse i samspil og dialog med andre unge og med underviserne

Pædagogisk grundlag

- Tilpasning af udfordringer til "nærmeste udviklingszone", afsæt i de unges behov og ønsker, systemisk tilgang, anerkendelse, løsningfokusering

I de lange forløb udgør punkterne personlig udvikling og social støtte en større del af aktiviteterne, end det er tilfældet i de korte forløb.

Det generelle princip bag alle typer aktiviteter er, med afsæt i kursisternes ressourcer, personlige behov og ønsker at søge at matche aktiviteterne hertil. Dette formuleres af koordinatorene med

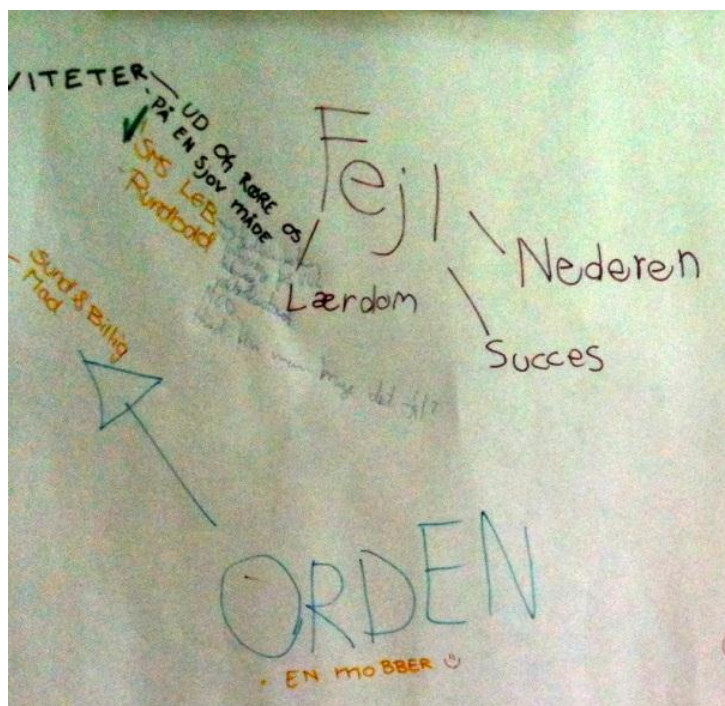
brug af udtryk som at "møde kursisterne hvor de er", "have en anerkendende tilgang" etc. Grundproblemet eller udfordringen i udviklingen af en ny pædagogisk praksis, som den der er tale om i projektet, har i særlig grad knyttet sig til spørgsmålet om, hvordan man på et konkret plan har kunnet omsætte de pædagogiske grundtanker i aktiviteter for netop de unge, projektet retter sig mod.

Beskrivelserne af projektet i interviews og aktivitetsplaner mv., afspejler, at koordinatorene i høj grad har forholdt sig til dette. På den ene side ved at definere en række aktiviteter, der er

iværksat under punkterne omhandlende personlig udvikling og værkstedsbaserede aktiviteter, som har udgjort det tilbud Unge I Vækst har beskrevet og rammesat til de unge. På den anden side ved, at både rammer og indhold i særdeles udstrakt grad er søgt tilpasset de unge og netop deres behov. Undervisningen er konstant blevet overvejet og underlagt ændringer på baggrund af respons fra kursister og vurderinger af, hvordan kursisterne har oplevet kurset generelt. De ændringer der er sket har haft deres baggrund i de erfaringer koordinatorene og undervisere har gjort sig med de forskellige aktiviteter, deres form, indhold, sammensætning, rækkefølge, omfang mv., og i intentionerne om at kurserne har skullet tilpasses de forskellige kursisters ønsker og behov. Feedback fra kursisterne har her spillet en vigtig rolle. En underviser beskriver således, at *"hver fredag evaluerer vi [kursister og undervisere, red.] på hvordan det er gået. Og så kommer de gerne med nogle nye ting, hvor de siger, dem vil vi gerne have noget mere af"*. Evalueringerne er i mange tilfælde blevet fotograferet, og de indsatte fotografier viser netop udsnit af evalueringen lavet på tavle eller flip-over fra tilfældige uger.

På baggrund af sådanne evalueringer, hvor kursister har ønsket lidt mere individuelt indhold, beskriver underviserne, at de har valgt, *"om formiddagen eller op til middag, der er der et eller andet [fælles] vi kører, det kan fx være noget med førstehåndsindtrykket eller hvad indeholder det gode liv for dig? Men så over middag, så bliver det individuelt [...]. Det er jo sådan noget, der hele tiden ændrer sig i forhold til, hvad det er de beder om [...]. Så det er en måde vi ændrer vores skema på hele tiden"* (Interview med undervisere/koordinatorene, august 2012).

Fotografiet til højre viser notaterne fra en evaluering på et af holdene. Underviseren beskriver, hvordan indholdet af denne – hvor der her vises et mindre udsnit – kom *"frem på baggrund af en kreativ proces, hvor målet var at vække nogle anderledes tanker i dem. Først fik de nogle rekvisitter (fx bold, spejl og målebånd), som de skulle associere i forhold til at komme i uddannelse eller arbejde. Derefter skulle de sammenkæde deres associationer til en konkret ting, de gerne vil have mere af, eller fokus på. Fx Boldspil, virksomhedsbesøg, stresshåndtering mv."* (Interview med undervisere/koordinatorene, august 2012).

Der kan således tales om, at man har udviklet en pædagogisk praksis, men en praksis der konstant er og har været under udvikling, som en følge af, at den må tilpasse sig de kursister der deltager. En koordinator fortæller eksempelvis om kurserne, at *"de har ændret sig rigtig meget, fra at vi havde dage med temaer, til at vi nu [...] er struktureret i timer"*. Denne ændring var en følge af, at kursisterne efterspurgte en mere overskuelig struktur på dagene og deres indhold".

Uddybende og fremadrettede refleksioner

De afsluttende interviews afspejler underviserens erfaringsudvikling og refleksioner i relation til kursernes indhold og design. Ud over således at afspejle erfaringsopsamlingen og erfaringsudviklingen afspejler de også, hvordan dette har sat sig igennem i den pædagogiske praksis, og med hvilke bevæggrunde forandringer er sket i relation til de ovenfor nævnte temaer.

Fællesskabet med andre kursister giver deltagerne mulighed for at opnå erfaringer, de ellers ikke vil kunne opnå. Samtidig er det vigtigt at fællesskabet fungerer som en tryk ramme, for eksempel når man skal vise sider af sig selv, man ikke er vant til at vise frem. Som en af underviserne udtrykker det: ”det der med godt at turde komme op foran og så øve sig. Klassen kan sidde og komme med tilbagemeldinger, det giver en hel masse”.

Vejledningssamtalerne giver god mulighed at tage afsæt i kursisternes behov og ønsker og beskrives af underviserne som et omdrejningspunkt for forløbenes succes. Dette fremgår eksempelvis, som når en af underviserne i interviewet formulerer, at ”det der med, at hvis man bliver mødt med, at man rent faktisk bliver anerkendt, som den person man nu er, og det er faktisk er det, der tager afsæt for det samarbejde, man har med dem, det er, vi forsøger at se dem. Jeg tror også, det er det, der gør at de synes de individuelle samtaler, det er faktisk meget godt, for det er her, de hver især bliver lyttet til. [...] jeg tror, det er ved de der individuelle samtaler, at vi kan få skabt den der relation og forståelse og anerkendelse” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

Men at realisere dette i praksis rummer også vanskeligheder. *Personlig udvikling* er ikke noget der nødvendigvis opleves som uden problemer af deltagerne. Eksempelvis beskriver en af koordinatorerne, hvordan netop det at skulle arbejde med sig selv for nogle kursister kan være en vanskelig proces, og hvordan problemer med aktiv deltagelse derfor har kunnet handle om ”at det blev svært, det givne emne. Det var uanset hvilket emne vi så fandt i stedet for, så var det stadigvæk svært, for det handlede selvfølgelig om det. Det var jo det der med at skulle kigge på sig selv, og hvordan agerer jeg, måske bare med et andet udgangspunkt” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

Yderligere har det kunnet være vanskeligt at skulle skemalægge vejledningssamtalerne som følge af den type vanskeligheder nogle af kursisterne har haft. En underviser fortæller om samtalerne, at de har ”været forsøgt at være skemalagt i den forstand, at en gang om ugen hvor vi så har trukket dem ud. Men mine unge, er af sådan en kaliber og har nogle problemstillinger, så der er nogle ting, dem er vi nødt til at handle på nu. Og så bliver det nu, at vi har de individuelle samtaler, [...] fordi hvis vi ikke handler på det nu, så kommer de ikke i morgen (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

Tilsvarende har det været nødvendigt at overveje, på hvilke måder man har ført indledende samtaler med kursisterne. En underviser fortæller, at ”nu [har jeg] forsamtaler med alle, dvs. før du starter så har du sådan en visitationssamtale. Vi har forsøgt lidt forskelligt, først var det sådan en fælles gruppe, hvor de fik information om opstart, det virkede ikke. Det var for kaotisk. Så nu er det så

sådan at jeg har en halv time til at snakke med dem før de starter” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

Kursisternes selvaktivitet - og dermed deres personlige motivation - betones som afgørende. En af underviserne beskriver, hvordan undervisningen derfor bør skabe rum således, at hvis ”man prøver at tage noget ansvar i undervisningen og deltager og siger sin mening og følger med i de ting, der er, så får man også noget igen. Man bliver mødt og hørt på det”. Men kursisternes selvforståelser kan i visse tilfælde stille sig i vejen for deres lyst til aktiv deltagelse. En underviser fortæller eksempelvis, *”Vi har også haft nogle stykker, som helt klart har syntes, at de har været alt for gode, og har valgt en strategi ligesom på gymnasiet, hvor man må have 10 pct. fravær. Så det må man nok også have her. Og så vælger at blive væk, og ikke synes de har behov for noget som helst. [...] Der har vi også afbrudt samarbejdet. Så må du ud på et aktiveringsforløb i stedet for. For så kommer vi ikke nogen vegne. Det er den der motivation og eget engagement, som har været fraværende” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).*

De værkstedsbaserede aktiviteter bidrager til at kursisterne kan reflektere over egne ressourcer og interesser og i hvilke sammenhænge disse kan komme til at udfolde sig. Koordinatorerne beskriver dette som vigtigt, og noget der spiller en udviklingsmæssig rolle ”typisk at få lov at komme ud og få prøvet noget af. Hvis nu man dybest set er noget usikker på, hvad man gerne vil. Men man ved, at man gerne vil noget. Jamen så kunne det da være godt at komme ud i praktik, og prøve at se, kunne det her så være noget jeg kunne tænke mig, hvordan er det egentlig at komme ud til en arbejdsgiver. Måske også få lidt ros og lidt anerkendelse og blive stivet lidt af, så man får lidt tro, på at det kan lade sig gøre” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

Mentorordningen, der viste sig som et behov, kan støtte kursisterne på måder, der rækker ud over undervisningen. Den bidrager med at kunne få hverdagen til at fungere for kursisterne. En af underviserne fortæller under interviewet, hvordan ”Behovet for mentorordning opstod, det blev vi også imødekommet med, der blev skabt en rigtig god løsning. Vi har skullet bruge lidt tid på at skulle finde vores ben også i den måde at arbejde på. [...] nu hvor [mentoren] er væk, så kan vi rigtig mærke, hvor meget vi mangler hende” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012).

I forhold til den citerede udtalelse må bemærkes, at projektet skiftede mentor, ikke at mentorfunktionen som sådan bortfaldt. Generelt beskrives behovet for mentor for en del kursisters vedkommende at række ud over de 7 uger, der tilbydes på de korte kurser. De oplevelser og problemer kursisterne starter på kurset med, får stor betydning for deres deltagelse og dermed udbytte, *”hvis det er nogle alvorlige ting, [...] så sidder de over for én og skal være målrettede i syv uger, så skal de være klar, og så viser det sig, at der er masser af problemer, når man åbner op for skuffen” (Interview med undervisere/koordinatorer, august 2012)*

Der gives på den baggrund udtryk for at ”indsatsen kræver ret meget mere end det, som vi kan tilbyde på de der syv uger”. Desuden giver koordinatorerne udtryk for, at der er *”brug for en form for efterværn”*. Et tilbud der rækker ud over selve kursusforløbet, og henviser til, at det er *”rigtig vigtigt at man får det kørt i stilling, hvis man ved, at det er rigtig betydningsfuldt”*.

Opsummering vedrørende den pædagogiske praksis

Den pædagogiske praksis, der er udviklet på kursusforløbene inden for Unge i Vækst, omfatter forskellige elementer, som indgår i indbyrdes samspil. Det faglige indhold fokuserer på personlig udvikling og erfaringsudvikling i forhold til job og uddannelse. Aktiviteterne omfatter vejledning, værkstedsbaserede aktiviteter i lokale sammenhænge (som ramme for erfaring med forskellige typer job og uddannelse og afklaring af ressourcer og interesser) samt social støtte med brug af blandt andet mentor. Som del af den pædagogiske praksis indgår det som et vigtigt element at udvikle socialt fællesskab på holdene. Det danner grundlag for samspil og dialog med andre unge og med underviserne i forløbene og bidrager til, at de unge får mulighed for at udvikle deres sociale netværk. I de lange forløb udgør punkterne personlig udvikling og social støtte en større del af aktiviteterne end det er tilfældet i de korte forløb.

Det generelle princip bag forløbenes aktiviteter er at tage afsæt i kursisternes ressourcer, personlige behov og ønsker, og søge at matche aktiviteterne hertil. Dette formuleres af koordinatorene med brug af udtryk som at ”møde kursisterne hvor de er”, ”have en anerkendende tilgang” etc.

Inden for rammerne af ”Unge i vækst” er der således udviklet en pædagogisk praksis; men denne praksis er ikke noget fast etableret. Undervisningen må tilpasse sig de unge, som deltager, og den er løbende blevet udviklet på baggrund af respons fra kursister og refleksion og diskussion blandt koordinatorene og undervisere.

2. DE UNGES KOMPETENCER OG UDBYTTE AF FORLØBENE

Projekt ”Unge i Vækst” (UIV) har som nævnt haft til formål at gennemføre udviklingsforløb, som motiverer og opkvalificerer unge ledige til at deltage i ordinær uddannelse eller job med uddannelsesperspektiv, således at de kan komme ud af ledighed og ind i uddannelse og job.

I projektperioden fra februar 2011 til og med juni 2012 er der gennemført 12 UIV-forløb, nemlig 3 forløb for målgruppe 1 i både Hjørring og Frederikshavn samt 3 forløb for målgruppe 2 i både Hjørring og Frederikshavn. Forløbene for målgruppe 1 har haft en varighed af 7 uger, mens forløbene for målgruppe 2 har varet 20 uger. Derudover har der i særlige tilfælde været mulighed for at deltage kan forlænges og dermed gennemgå op til to forløb.

Projektbeskrivelsen formulerer tre mål for arbejdet med de unge:

1. Deltagerne i forløbene opnår valgkompetence og uddannelsesfantasi, uddannelsesparathed og uddannelsesmotivation samt kendskab til og overblik over egne ressourcer.
2. 70 pct. af de deltagende unge er senest 3 måneder efter forløbet i gang med den planlagte aktivitet.
3. Frafaldsprocenten på det efterfølgende uddannelsesforløb for disse unge er 1 pct. lavere end den frafaldsprocent, der ellers gælder på den pågældende uddannelse.

I denne del af evalueringsrapporten vil fokus være på opfyldelsen af første mål baseret på kvalitativt interviewmateriale.

Det empiriske grundlag

Det empiriske grundlag for evalueringen af denne del består af semi-strukturerede interviews med i alt 59 unge (13 fra målgruppe 1 og 46 fra målgruppe 2). Derudover trækkes på gruppeinterviewet med koordinators og en fast timelærer gennemført i august 2012 med særlig henblik på erfaringsopsamling.

I forhold til det empiriske grundlag er det væsentligt at være opmærksom på, at den undervisningsmæssige og forløbsmæssige praksis igennem projekt UIV ikke har været statisk. Der er således foretaget en generel udvikling af både de didaktiske, faglige og forløbsmæssige elementer med henblik på en konstant optimering af projektet. Det betyder dog rent metodisk, at det ikke er muligt at sammenligne interviews fra forskellige forløb i forhold til bestemte elementer i projektet. Sådanne sammenligninger kan kun ske i forhold til koordinatorens rolle, som har været gennemgående i projektet opbygning; men dette endda kun på et overordnet niveau, da koordinatorens praksis også har ændret sig på tværs af forløbene i takt med den indsamlede erfaring.

Evalueringen af projektets første mål skal derfor ses i et helikopterperspektiv, der afspejler forskellige elementer på tværs af forløbene. Det betyder på den ene side, at der åbnes mulighed for en bredere funderet evaluering i forhold til det meget brede område, som projektet har beskæftiget sig med, men på den anden side er der en risiko for at dybden i den indhøstede erfaring med konkrete elementer kan lade noget tilbage at ønske.

De unges baggrund

Gennem arbejdet med interviewresultaterne står det klart, at de unges baggrund kan tilskrives endog meget stor betydning for kursisternes opfattelse af og tilgang til projekt UIV og dermed også for deres udbytte af forløbene. En vis viden om de unges baggrund er således væsentlig som baggrundsvariabel i forhold til at forstå de unges udtalelser i almindelighed og dermed selve evalueringen af det første delmål i særdeleshed.

Generelt tegner der sig et billede af, at mange af de unge i projektet har store personlige og sociale problemer. Disse problemer bevirker ifølge projektlederen, at den lyst og vilje som de unge måske har, drukner i andre ting, som hele tiden kommer ind og kræver prioritet. Hun fremhæver eksempelvis, at flere af de unge har en stor gæld og udtaler i den forbindelse: *"(...) en 23-årig med en gæld på 150.000 synes det er vigtigere at få sikret, at alle kreditorerne holder mund og ikke sender regninger og ringer hele tiden, end at tænke på, om man skal være tømrer eller snedker"* (Interview med projektleder, oktober 2011). Andre unge har ifølge projektlederen problemer med usikkerhed og dårligt selvværd. De er således grundlæggende urolige for, om de overhovedet kan magte at være i en uddannelse eller i et job. Endelig fremhæver projektlederen, at der også er flere, der har opmærksomhedsforstyrrelser, og at de i deres skoletid ofte har haft mange dårlige oplevelser.

I forhold til målgruppe 1, så beskrives denne gruppe af en koordinator som bestående af ca. 50 pct., der efter et sabbatår i eller efter gymnasiet ikke har kunnet finde arbejde. Denne del af målgruppe 1 beskrives samtidig som manglende de nødvendige redskaber og *"erfaring i hvordan man gør"*. Det vil ifølge koordinatoren nærmere sige, at de unge i denne halvdel af målgruppe 1 mangler kompetencer i at være opsøgende og tage stilling i virkelighedens verden. Den anden halvdel er ifølge samme koordinator karakteriseret ved at være *"(...) i risiko for at blive marginaliseret meget, fordi at de, hvis ikke de får nogle værktøjer, så har de nogle problemer måske på den sociale side, der gør at de har svært ved at håndtere det (...) de har måske oplevet massiv mobning og har altid følt sig forkert, har måske haft en familie som ikke har kunnte bakke op om dem. Men de har de her ressourcer som gør, at de i princippet godt kan klare at komme videre"* (Interview med underviser/koordinatorer, august 2012).

I de gennemførte interviews med de unge kan dette betydelige spænd i baggrund i målgruppe 1 illustreres ved et par eksempler. En af de unge fra målgruppe 1 kommer fra en kernefamilie og har en HF eksamen. Hun beskriver sine problemer med at finde et job som værende forårsaget af finanskrisen. En anden af de unge fra målgruppe 1 er skilsmissebarn og har haft meget dårlige erfaringer med skolegang siden 4. klasse.

Der synes altså at være en vis spredning i de unges ressourcesituation og udgangspunkt i målgruppe 1. Enkelte er faktisk blevet overført til målgruppe 2, hvis det har vist sig, at deres problemer stak dybere end først antaget. Samtidig fremhæver koordinatorene, at de tre deltagende kommuner har haft en uens visiteringspraksis, hvilket bl.a. har afstedkommet behovet for overflytning af enkelte unge fra målgruppe 1 til målgruppe 2.

I forhold til målgruppe 2 beskriver en koordinator de unge som: *”Der er rigtig rigtig mange grundlæggende ting om det at begå sig i verden, de ikke har lært (...). De er dårligt fungerende. Både fysisk og psykisk og socialt (...) Det er omsorgssvigtede børn, som er blevet voksne”* (Interview med undervisere/koordinatore, august 2012).

En af de unge i målgruppe 2 fremhæver sin egen meget omskiftelige tilværelse under opvæksten som udslagsgivende i forhold til hendes nuværende sociale problemer, der bl.a. består i et meget distanceret forhold til andre mennesker. Samtidig går hun nu i psykiatrisk behandling. En anden af de unge beskriver sin baggrund som karakteriseret af faderens alkoholproblem i samspil med en omtumlet opvækst med megen omskiftelighed.

Specielt for målgruppe 2 tegner der sig altså et billede af, at mange af de unge ikke har oplevet tilstrækkelig støtte, interesse og kærlighed i deres opvækst. For manges vedkommende har folkeskolen været en periode med talrige nederlag og deraf følgende alternative strategier for at klare sig. Der er en tendens til, at unge i denne målgruppe møder verden med skepsis og med hyppige tanker på modstandsstrategier. Der er altså en barriere, som projektets succes synes at være betinget af at kunne overvinde i forhold til især målgruppe 2.

Målgruppe 1: De unges kompetencer og udbytte af projekt UIV

Projekt UIV har generelt bidraget med en styrkelse af de unges indsigt i fremtidsmuligheder i lyset af deres egen situation, jobsøgningskompetencer og redskaber i forhold til at arbejde med sig selv. Sidstnævnte redskaber har blandt andet virket positivt ind på de unges kendskab til og overblik over egne ressourcer. Derudover ligger der også et betydeligt udbytte i forhold til uddannelsesparathed. Mange af de unge i målgruppe 1 havde ganske vist et vist niveau af uddannelsesparathed ved indtræden på kurset; i hvert fald efter eget udsagn. Men samtidig erkender mange, at projekt UIV har bidraget meget positivt til at højne dette niveau. En af de unge udtaler i den forbindelse:

”I forvejen var jeg meget uddannelsesparat, jeg kan ikke lide at sidde derhjemme, jeg kan faktisk bedst lide at gå i skole, det med at de klæder os på til samtale, jobsamtale, det synes jeg er virkelig rart, for jeg har aldrig haft et arbejde faktisk, så jeg har aldrig været til en praktiksamtale faktisk, så det har været det, der har skræmt mig mest faktisk, det med at komme i gang, det med at jeg ikke ved hvordan det foregår, men nu har vi kørt det igennem så mange gange, så det er nemmere. Det har i al fald gjort, at jeg kan gøre det.”

Ud over jobsøgningskompetencer som afspejlet i citatet, så er de centrale kompetencer, som de unge fremhæver, at de for det første har fået overblik over deres uddannelsesmæssige muligheder – det vil med andre ord sige at der er skabt afklaring og indsigt i fremtidsmuligheder - og mange tilkendegiver videre, at de også er blevet målrettede og har fået motivation til at påbegynde et uddan-

nellesforløb. Nogle unge pointerer videre at projekt UIV har bidraget til skabelsen af modenhed, seriøsitet og mod til at springe ud i et uddannelsesforløb. Dette skal ikke mindst ses i lyset af, at mange unge fremhæver tryghed som en forudsætning for uddannelsesparathed og at projekt UIV netop har formået at bidrage med skabelsen af tryghed.

Målgruppe 1: De unges betragtninger på projekt UIV

Den individuelle vejledning og tilrettelæggelsen af individuelle forløb fremhæves af næsten alle interviewpersoner som et særdeles positivt aspekt. Årsagen er, at de unge dermed får tilvejebragt en styrket indsigt i deres fremtidsmuligheder. I samme åndedrag nævnes også mulighederne for afprøvning via praktikforløb, herunder de værkstedbaserede aktiviteter, som meget fint spiller sammen med den individuelle vejledning og den styrkede indsigt i egne fremtidsmuligheder.

Der er generelt stor ros til koordinatorene for deres personlige engagement, der af flere beskrives som værende meget større, end man kunne forvente. I den forbindelse er det især koordinatorenes oplevede oprigtige interesse for den enkelte, som nævnes. En af de unge udtaler i den forbindelse *"De er interesserede i at få en gennem den her uddannelse, det er skønt."* Koordinatorerne fremstår i det hele taget som projektets krumtapper i interviewmaterialet, hvor deres centrale placering er funderet i evnen til at opnå fortrolighed (overvinde barrierer) og bidrage med kritiske og konstruktive spejlinger og redskaber, som højner de unges kendskab til og overblik over egne ressourcer og som samtidig bibringer dem konstruktive redskaber i forhold til uddannelse og job.

I tilvejebringelsen af disse væsentlige aspekter er de individuelle samtaler det afgørende redskab. En koordinator udtaler i den forbindelse: *"I den individuelle vejledning, det er jo der, man kommer ind under huden på hinanden. Jeg tror at det den individuelle vejledning den betyder, det er at vi tør italesætte nogle af de ting som mange andre ikke har turdet sige. At vi tør sige, det vi ser, og det gør vi i den individuelle kontakt med dem. Og det er bare en observation, der bliver lagt ud og så kan man tale om den, og når man gør det på den måde, så bliver det aldrig anklagende eller bebrejdende, og derfor så bliver det okay at snakke om. Det bliver også okay at snakke om, hvad vi gør ved det. Og blive fremadrettet på det, og det er det der, tror jeg, kendetegner den individuelle kontakt og så selvfølgelig, at man hele tiden er 100 pct. anerkendende. Jeg kan faktisk lide dig, selvom du ter dig åndssvagt"* (Interview med undervisere/koordinatore, august 2012). Et andet væsentligt redskab i den forbindelse – som især synes at spille en rolle for visse unge – er "livline" aspektet – det vil sige, at de unge altid kan kontakte koordinatoren med store og små spørgsmål.

Koordinatorernes engagement, den personlige samtale og "livline" aspektet spiller også en rolle i forhold til flere unges positive oplevelser af, at de ikke blot bliver set på som objekter, som systemet blot hurtigst muligt ønsker indplaceret på den "rette" hylde. I stedet fremhæver flere interviewpersoner, at de føler sig behandlet som mennesker. Her spiller naturligvis også den individuelle tilrettelæggelse af forløb en stor rolle. Men det forhold, at der undervises i konflikthåndtering, psykologi og kommunikation er også kilde til stor tilfredshed blandt flere interviewpersoner i den forbindelse, idet det vidner om, at der er tid til og mulighed for at arbejde med personlig udvikling.

På det mere konkrete plan i forhold til at komme videre i livet er der også udbredt tilfredshed med øvelserne i at lave CV, jobansøgninger samt i at gå til jobsamtale. En enkelt interviewperson advokerer ligefrem for flere aktiviteter i den forbindelse. Men ellers er billedet, at meningerne på dette punkt er noget delte (se nedenfor).

I forhold til undervisningen beskriver de fleste interviewpersoner det faglige niveau som passende, men her spiller kursisternes uddannelsesmæssige baggrund selvsagt en betydelig rolle og enkelte påpeger, at det faglige niveau har været for lavt (det gælder specielt de unge med en gymnasial eksamen, som der er en del af i målgruppe 1).

Flere interviewpersoner i målgruppe 1 efterlyser mere struktur. Eksempelvis fremhæves det af en enkelt interviewperson som et irritationsmoment, at rygerne sætter dagsordenen for pauser. Det er dog lidt forskelligt, hvorledes interviewpersonerne stiller sig til spørgsmålet om mere struktur i uddannelsen. Der tegner sig konturer af, at det især er de unge med den stærkeste uddannelsesmæssige baggrund, som ønsker mere struktur, men billedet er ikke helt entydigt. Det er måske noget, der med fordel kan afklares via en forventningsafstemning ved forløbets start.

Til forskel fra de ovenfor citerede unge mener tre interviewpersoner, at der blev anvendt for meget tid på at lave CV'er og jobansøgninger. En af de unge udtaler i den forbindelse: *"Det er jeg lidt træt af at have brugt to dage på at skrive ansøgninger og cv og sådan noget. det synes jeg ikke er i orden, når de ligesom siger, at det er noget vi skal have med videre, og skal sætte os i gang, og så sætter de os til at skrive cv'er og ansøgninger."* Det skyldes, at de fleste tidligere har arbejdet med disse ting i andre kommunale tilbud.

Det er en udbredt holdning, at der med fordel kan indlægges flere fysiske aktiviteter for at bryde mønstret med stillesiddende aktiviteter. Flere interviewpersoner beskriver, at de gerne vil ud at lave noget samt at de har vanskeligt ved at sidde stille. Afbræk i den traditionelle undervisning vil derfor være kærkomment, om end billedet her heller ikke er helt entydigt.

Målgruppe 2: De unges kompetencer og udbytte af projekt UIV

I målgruppe 2 fremstår selvværd som en af de centrale egenskaber, som projekt UIV har bidraget positivt med. Mange unge har i den forbindelse haft behov for hjælp til at se egne problemer i øjnene og i det hele taget have det godt med sig selv og "have styr på hjemmefronten", som en af de unge udtrykker det. Denne del af udbyttet er bl.a. blevet tilvejebragt gennem undervisningen i psykologi, kommunikation og konflikthåndtering. En af de unge udtaler i den forbindelse:

"Jeg gik på kokkeskolen sidste år, men kom ud i nogle ting, og det gjorde, at jeg var psykisk ustabil og måske heller ikke moden nok til det, og måtte stoppe, og det gjorde så at jeg ikke var helt uddannelsesparat, men så kom jeg så på dette kursus, hvor jeg har fået nogle værktøjer, som kan betyde at jeg kan gøre mig selv parat også psykisk, og måske også er blevet mere moden. Vi har jo fået lov at prøve de her værktøjer af, jeg har jo været i uddannelsespraktik, jeg har været nede på HG, og alle de ting vi har lavet, på psykologi og, fået nogle værktøjer til at håndtere verden på, det har i al fald gjort at jeg er blevet mere uddannelsesparat. Det har for eksempel været teori om, hvordan du

håndterer angst og fobier, førhen så døjede jeg med, at jeg bare stak af, når det blev for svært, men nu har jeg fået værktøjer der siger, at jeg skal blive her, og så må jeg løse det på en rigtig og voksen måde, kan man sige. Og det er værktøjer, som jeg har arbejdet meget i det her forløb. Og så også det at kunne sige til sig selv, at man er god nok, at kunne anerkende det, det er også ret vigtigt og det har det her kursus også været med til, at give mig lidt mere selvtillid, og det har betydet rigtig meget at [koordinatoren] har virkelig troet på mig, for jeg kommer fra en familie, hvor jeg ikke rigtigt får anerkendelse.”

Citatet er udtryk for et eksempel på, at det for mange unge handler om at kunne overskue og håndtere sin egen situation. Det er en udbredt betragtning i interviewmaterialet. Mange unge har opnået at få et overskud og en evne til i det hele taget kunne stå op om morgenen og følge undervisningen. Interviewene peger på, at projekt UIV i den forbindelse har formået at søsætte en positiv proces hos flere unge i forhold til netop disse aspekter.

Andre unge i målgruppe 2 fremhæver, ligesom i øvrigt mange unge i målgruppe 1, at projekt UIV har bidraget med afklaring og fastsættelse af mål, men samtidig også at det vigtigt at vide, hvad man går ind til (afklaring og forventningsafstemning). Her kommer tryghedselementet ind, som også de unge i målgruppe 1 fremhævede.

For det store flertal af unge i målgruppe 2 har det været centralt at projekt UIV har kunnet gøre en forskel i forhold til at tilvejebringe overskud og ro på hverdagen gennem den rette individuelt skræddersyede støtte. En af de unge pointerer i den forbindelse:

”Jeg ser mig selv som en succeshistorie i dette her, og det gør [koordinatoren] også og min mentor, jeg kan også mærke at jeg har rykket mig rigtig rigtig meget, men det har jo også været fordi der har været nogle mennesker omkring mig, som ikke bare har været ligeglade, de kan også godt skælde ud, men det er kun hvis man virkelig ar fortjent det, har gjort noget, men ellers er de rigtig gode til at rose, give et klap på skulderen, det har gjort at jeg har sagt, jeg kan godt det her, jeg skal i gang.”

Citatet er et eksempel på, at der hos mange unge, ifølge egne udsagn, er skabt ”en positiv indstilling” og en ”parathed til at tage ansvar for eget liv”.

Målgruppe 2: De unges betragtninger på projekt UIV

I langt de fleste interviews tegnes der et billede af koordinatoren, som det vigtigste element i projekt UIV; ikke mindst på grund af de individuelle samtaler. En af de unge påpeger således koordinatorens store indsats, som giver en tryghed og samtidig bliver man holdt fast. Det fungerer ifølge den unge godt, fordi koordinatoren er en sparringspartner, som vil de unge og som skaber en god kemi. En anden af de unge fra målgruppe 2 fremhæver, at koordinatoren har hjulpet hende meget. Han har givet hende nogle spark, som hun efter eget udsagn har trængt til. De ting fra kurset der har betydet noget ifølge den unge, er blandt andet de samtaler, de har haft om selvværd.

Men samtidig med de positive tilkendegivelser i forhold til koordinatoren fremhæver langt de fleste unge også den styrkede indsigt i fremtidsmuligheder og muligheden for afprøvning via praktikforløb som et meget positivt aspekt ved forløbet. På samme måde er den individuelle vejledning og tilrettelæggelsen af individuelle forløb entydigt beskrevet positivt. En af de unge pointerer i den forbindelse, at projekt UIV tager hensyn til det enkelte menneske, idet koordinatoren og lærerne går op i, hvordan man har det, hvilket er meget positivt. Der er samtidig mulighed for at arbejde med mål og få støtte, hvilket den unge ikke har oplevet tidligere.

I målgruppe 2 er der ligesom i målgruppe 1 generelt stor tilfredshed med undervisningen i psykologi og kommunikation, men her fremhæves også undervisningen i økonomi og budget samt ernæring og madlavning som værende givtige og udbytterige. Forløbene med teambuilding ved DGI husets foranstaltning beskrives entydigt positivt i de interview, hvor disse forløb tematiseres.

Det sociale aspekt på holdet er også kilde til at skabe en god oplevelse for kursisterne. Flere interviewpersoner pointerer, at der er et godt sammenhold på holdet, samt at det skyldes, at alle er i samme båd.

I målgruppe 2 ses der store forskelle i forhold til målgruppe 1 i forhold til ønsket om mere struktur. Hvor flere interviewpersoner fra målgruppe 1 påpegede det belastende i at nogle kursister somme tider udvander fra undervisningen, så er billedet i målgruppe 2 mere sammensat. Flere nævner således, at det er godt, at der er plads til at kursisterne kan have dårlige dage eller være syge, mens tre interviewpersoner fra målgruppe 2 efterlyser mere struktur, idet de oplever for megen slaphed omkring krav til fremmøde og tilstedeværelse.

I forhold til spørgsmålet om mere fysisk aktivitet er de to målgrupper mere på linje. Således fremhæves det i målgruppe 2 som meget positivt med fitness-modulet, om end skiftet til en anden fitness lokalitet entydigt beskrives negativt.

På positivsiden skal også nævnes, at kurset har bidraget med rytme og struktur i hverdagen, som af kursisterne anses for forudsætninger for uddannelsesparathed.

Efter kursusforløbet er flere af de unge blevet tilknyttet en mentor. Der er utvetydigt en positiv holdning til dette initiativ. Det fremgår af interviewene, at de unge sætter stor pris på, at have en person, som de kan kontakte, hvis de har problemer eller blot i det hele taget tale med. Flere beskriver ligefrem mentoren som en ven. Dette indikerer, at det ofte kan gøre en stor forskel i positiv retning, at den unge ved, at der er en, vedkommende kan ringe til. Det giver en betydelig tryghed, der kan medvirke til at skabe mere energi hos den unge. Det er en pointe, som i øvrigt understøttes i interviewet med koordinatoren og timelæreren.

En kilde til irritation blandt de unge kan være transportproblemer i forbindelse med forløbet (bopæl-praktiksted eller bopæl-kursussted). Dette problem er dog kun nævnt af to interviewpersoner, men det er givetvis et aspekt, som der med fordel kan tages højde for. Problemet synes at bunde i, at visse unge har problemer med at overskue transport over lidt længere geografiske afstande.

I den udstrækning lærerskift tematiseres i interviewene, betegnes de entydigt negativt. Det afspejler givetvis, at kursisterne er glade for deres stamlærer og derfor har en oplevelse af, at andre lærere kun vanskeligt kan "løfte arven". Eksempelvis skal nævnes undervisningen med en musikterapeut, som af flere fremhæves som en dårlig oplevelse, fordi musikterapeuten ikke formåede at ramme målgruppen.

Et par kritikpunkter af den generelle undervisning er dog, at der ønskes en bedre klarlæggelse af formålet med undervisningen i de forskellige emner samt at planlægningen af undervisningen har virket lidt rodet til tider. Der er således et ønske hos nogle interviewpersoner om at følge et skema samt minimering af ad hoc informationer fra dag til dag.

Ligesom det sker i interviewene med unge fra målgruppe 1, så fremhæver flere interviewpersoner fra målgruppe 2, at det vil være ønskeligt med flere indlagte fysiske aktiviteter i undervisningen. For meget tavleundervisning synes at skabe opmærksomhedsproblemer blandt deltagerne. Det er bl.a. et af de elementer som har været udvikling i løbet af projektet (jf. pointen om et fitness-modul ovenfor).

I Frederikshavn rejses der kritik af lokaliteten i handelsskolens kælder. Men samtidig fremhæves den nye lokalitet positivt. Der efterspørges dog generelt bedre faciliteter til at holdet kan lave noget socialt udenfor undervisningstiden (Frederikshavn). I samme forbindelse efterlyses der også holdture, hvor holdet kan få fælles oplevelser.

Et konkret kritikpunkt til forløbet er, at der efterlyses flere besøg på forskellige uddannelser under forløbet, hvilket blot vidner om det særdeles positive aspekt der ligger i muligheden for afprøvning af forskellige uddannelser/erhverv (værkstedsbaserede aktiviteter).

Et andet konkret kritikpunkt består i at koordineringen af informationer mellem projektets aktører kan forbedres. Blandt andet fremhæves det, at der har været tovtrækkerier om, hvem der skulle betale for VUC-forløbet og en anden interviewperson pointerer det irriterende i at modtage forskellige beskeder fra de forskellige instanser; kursislærere og kursuskoordinatorer på den ene side og kommunen og handelsskolen på den anden side. En tredje interviewperson påpeger uheldige situationer opstået som følge af omrokeringer og ændringer af eksempelvis sagsbehandlere. Dette skaber frustration, idet der skal bruges fornyet tid og ressourcer på at indvie den nye sagsbehandler i sagen, der måske samtidig ser meget anderledes på den unge end den forrige sagsbehandler. Det er således ikke den interne kommunikation mellem aktørerne tilknyttet selve uddannelsesforløbet og kursusaktiviteten (lærerne og koordinatorerne), der står for skud, men derimod den eksterne kommunikation med andre partnere i projektet.

Opsummering vedrørende de unges kompetencer og udbytte af forløbene

Generelt beskriver de unge projekt UIV meget positivt og der er stor ros til koordinаторerne og lærerne for deres engagement samt den personlige og individuelle vejledning, som de giver. De værktøjsbaserede aktiviteter beskrives også generelt positivt, idet de er en vigtig komponent i de unges muligheder for at afsøge holdbare og realistiske fremtidsmuligheder. Disse forhold danner grundlag for flere unges beskrivelse af, at UIV adskiller sig markant positivt fra alle andre tidligere forløb, de har været involveret i som kontanthjælpsmodtagere.

Den væsentligste forskel består deri, at de unge i tidligere forløb mest blot har beskæftiget sig med at skrive CV'er og ansøgninger. Projekt UIV frembyder derudover eller alternativt fokuserede muligheder for at de unge kan arbejde med sig selv såvel i grupper som individuelt under vejledning og sparring med den tilknyttede koordinator og/eller mentor.

I forlængelse heraf tegner der sig et klart billede af, at projekt UIV i betydelig grad har bidraget positivt til skabelsen af en højere grad af uddannelsesparathed hos langt de fleste unge, end de havde inden indtræden i projektet. Det er en betragtning som genfindes i langt de fleste interviews. De få, som ikke mener, at projekt UIV har bidraget i den forbindelse, er alle unge, som i forvejen havde en plan med deres liv – eller i det mindst en forestilling om, hvad de ville fremover - og som samtidig også besidder uddannelsesmæssige kompetencer; ofte på gymnasialt niveau.

Der er dog en vis variation i bedømmelsen af UIV kursets forskellige komponenter. Her tyder meget på, at kursisternes baggrund har stor betydning for oplevelsen af kurset. Eksempelvis kan tiden brugt på skrivning af CV'er og ansøgninger vurderes meget forskelligt. Det samme gør sig gældende for personlighedstests og de deraf fremkomne resultater. Oplevelsen af kurset afhænger i stor udstrækning af kursisternes personlige erfaringer samt hvor de i det hele taget er i deres liv.

Det ændrer dog ikke på det generelt meget positive billede som interviewene tegner af projekt UIV. I forholdt til målbeskrivelsens første mål synes det på den baggrund rimeligt at konkludere, at projekt UIV i høj grad har bidraget positivt til skabelsen af valgkompetence og uddannelsesfantasi, uddannelsesparathed og uddannelsesmotivation samt kendskab til og overblik over egne ressourcer hos det store flertal af projektets unge.

3. DE UNGES OVERGANG TIL ARBEJDE OG UDDANNELSE

Ud over målet om at opnå valgkompetence, uddannelsesfantasi og uddannelsesparathed, som vi har behandlet i foregående afsnit, var der som nævnt også opstillet to kvantitative mål for UIV-forløbene, nemlig for det første, at mindst 70 pct. af de deltagende unge senest 3 måneder efter forløbet skulle være i gang med den planlagte aktivitet, og for det andet, at frafaldsprocenten på det efterfølgende uddannelsesforløb for disse unge skulle være 1 pct. lavere end den frafaldsprocent, der ellers gælder på den pågældende uddannelse. Det sidstnævnte mål behandles ikke i evalueringen. Det førstnævnte, som handler om de unges overgang til uddannelse og arbejde, behandles i dette afsnit.

Grundlaget er oplysninger om de unges videre forløb, som vi har modtaget fra projektledelsen. For alle de unge, som har deltaget i UIV-forløbene, er registreret.

- Hvilken plan for overgang til uddannelse og/eller arbejde, som den unge havde formuleret (i samarbejde med projektets medarbejdere) ved afslutningen af UIV-forløbet
- Hvad den unge var i gang med 3 måneder senere.

Oplysningerne er næsten komplette; kun i nogle få tilfælde har det ikke været muligt at få oplysning om de unges situation 3 måneder efter afslutningen af UIV-forløbet.

Der har som tidligere nævnt i projektperioden fra februar 2011 til og med juni 2012 været gennemført 12 UIV-forløb, nemlig 3 forløb (7 uger) for målgruppe 1 i både Hjørring og Frederikshavn samt 3 forløb (20 uger) for målgruppe 2 i både Hjørring og Frederikshavn.

Der har i denne periode deltaget i alt 181 unge i projektet. Dog har der været besat 194 pladser, da et mindre antal unge er blevet genvisiteret til UIV, og således har fået et forlænget forløb i projektet).

Tre kommuner, Frederikshavn, Hjørring og Brønderslev, har visiteret unge til projektet. Fordelingen af deltagere på kommuner og typer af forløb er følgende:

- *Frederikshavn* har i alt visiteret 78 unge til UIV, heraf 47 til forløb for målgruppe 1 og 31 til forløb for målgruppe 2. Af de 78 unge er 8 blevet forlænget i projektet, og der er således forbrugt 86 pladser.
- *Hjørring* har i alt visiteret 79 unge til UIV, heraf 46 til forløb for målgruppe 1 og 33 til forløb for målgruppe 2. Af de 79 unge er 3 blevet forlænget i projektet, og der er således forbrugt 82 pladser.
- *Brønderslev* har i alt visiteret 24 unge til UIV, heraf 10 til forløb for målgruppe 1 og 14 til forløb for målgruppe 2. Af de 24 unge er 3 blevet forlænget i projektet, og der er således forbrugt 27 pladser.

De unges forløb igennem og efter UIV er langt fra nogen lige vej. Nogle får ikke afsluttet UIV-forløbet; nogle får udviklet en plan for uddannelse og følger den; nogle får udviklet en plan, men må ændre den på grund af egne forhold eller ydre barrierer. Og det er mange forskellige slags uddannelse, oplæring og arbejde, der er tale om. Den følgende tabel kan tjene som illustration af denne mangfoldighed; det er en anonymiseret oversigt over deltagerne på et af de gennemførte 7-ugers forløb.

Status for deltagere ved afslutning af 7-ugers UIV forløb og 3 måneder senere

	Status ved afslutning af/ udslusning af forløb	Status 3 måneder senere
Mand	MTM (Mad til Mennesker) grundforløb, EUC Nord	I gang ifølge plan
Kvinde	MTM-grundforløb, EUC Nord	Stoppet, i stedet startet på HGS
Kvinde	I lære som dyrehandler	Fået læreplads
Mand	Grundforløbet på Agri College	I gang ifølge plan
Mand	Praktik hos Kvickly Hjørring	Forlængelse af praktik
Kvinde	SOSU-grundforløb, men først læsekursus	I gang med læsekursus
Kvinde	HG fleks – opkvalificerende forløb med henblik på læreplads	Fuldført HG fleks
Kvinde	Støttekontaktperson	Tilbagevisiteret til jobcenter
Mand	2-årig HF	I gang ifølge plan
Mand	Grundforløb	I læreforhold
Kvinde	Praktik i Superbrugsen med henblik på læreplads	I skolepraktik, EUC Nord
Kvinde	Fraflyttet	
Mand	Udsluset til praktik indenfor autoområdet	Overgået til kommunen – iværksat længe-revarende praktikforløb
Kvinde	Stoppet grundet udbetaling af børneopsparing	Gik efterfølgende i gang med HG

De samlede oplysninger fra alle hold (både 7-ugers og 20-ugers, både Hjørring og Frederikshavn) om de unges overgang til uddannelse og arbejde er opgjort i nedenstående tabel:

De unges overgang til arbejde og uddannelse

Hvad er der udsluset til ved. Afslutning af UIV eller mål med uddannelsesplan	Antal personer	Fortsat i gang efter 3 måneder Antal personer	Fortsat i gang efter 3 måneder Procent
Arbejde og praktik			
Ordinært job	11	12	
I praktik*	22	11	
Uddannelse			
PMU (specialskole)	1	1	
Erhvervsgrunduddannelse	1	3	
Produktionsskole	3	3	
Læreplads	4	5	
EUC Nord (forskellige typer EUD)	28	25	
Frederikshavn Handelsskole	4	3	
Tech college, Aalborg (forskellige typer EUD)	11	12	
SOSU Nord (grundforløb, hovedforløb, PAU)	16	14	
VUC (9. klasse, 10. klasse, HF)	21	18	
Videregående uddannelse (Aalborg Universitet, UC Nordjylland)	4	3	

Uddannelse i andre regioner	1	Ukendt	
Arbejde og uddannelse i alt	127	110	87 pct.
Andre kategorier			
Forlængelse af forløb i UIV	14	14	
Barsel, værnepligt, fængsel	5		
Fraflyttet regionen	5		
Arbejde, uddannelse og andre i alt	151	124	82 pct.
Tilbagevisiteret til jobcenter**	30		
Genvisiteret til forløb med opstart august 2012***	9		
Personer i alt	190		

*Nogle af deltagerne har været i kort praktik med henblik på efterfølgende uddannelse. Andre er overgået til virksomhedspraktik i forlængelse af uddannelsesplan udarbejdet i UIV

** For eksempel med henblik på iværksættelse af behandling, udredning m.m. eller pga. fravær, sygemeldinger mm.

***Genvisiteringer, som er sket til forløb med opstart august 2012, indgår ikke i opgørelsen af antal unge, da disse forløb indgår i projektets forlængelsesperiode, som ikke er omfattet af evalueringen.

Tallene dækker i nogle tilfælde over forløb, hvor de unges planer og muligheder ændres, men hvor de alligevel fortsætter overgangen til uddannelse og/eller arbejde. Det er derfor antallet af personer, som er i gang med en given aktivitet efter 3 måneder, i nogle tilfælde er større end det antal, som oprindeligt havde startet eller planlagt den.

Når man skal opgøre personers overgang fra én situation til en anden rejser der sig ofte spørgsmål om, hvordan man afgrænser gruppen af personer i udgangssituationen. I dette tilfælde er der to typer deltagere, som vi finder det rimeligt ikke at tage med. Den ene gruppe er de unge, som i foråret 2012 er blevet genvisiteret til UIV forløb startende i august 2012. Disse forløb indgår i den forlængelsesperiode, som projektet har fået bevilget i efteråret. De er således ikke omfattet af evalueringen, og deres situationen tre måneder efter afslutningen af UIV vil tidligst kunne opgøres i starten af 2013. Den anden gruppe er de unge, som tidligt i UIV-forløbet er blevet tilbagevisiteret til jobcenteret, fordi de af forskellige grunde ikke passede til eller var klar til et UIV-forløb. Disse unge har selvfølgelig optaget en plads i projektet, men eftersom de har forladt det undervejs har UIVs aktiviteter og medarbejdere ikke haft mulighed for præge deres planer og videre forløb.

Hvis man tager udgangspunkt i de 127 unge, som ved afslutningen af UIV-forløbet har været i gang med eller har haft en aftalt plan for overgang til uddannelse og arbejde, er det 87 pct. som fortsat har været i gang tre måneder senere.

Hvis man også i udgangssituationen medregner de unge, som har fået forlænget UIV-forløbet, er i andre situationer eller er fraflyttet regionen, og altså tager udgangspunkt i 151 personer, er det 82 pct. som fortsat har været i gang tre måneder senere.

Der kan måske argumenteres for, at unge som har fået forlænget UIV-forløbet ikke endnu er i gang med en overgang til uddannelse og arbejde, og at de derfor ikke bør medregnes blandt dem, som

fortsat er i gang efter 3 måneder. Hvis disse 14 unge trækkes ud af opgørelsen er det 73 pct., som fortsat er i gang tre måneder senere.

Ved alle tre opgørelser er konklusionen således, at projekt ”Unge i Vækst” har opfyldt målsætningen om, at mindst 70 pct. af de deltagende unge 3 måneder efter forløbet skulle være i gang med den planlagte aktivitet.

4. UDVIKLING AF SAMARBEJDE OG PARTNERSKAB

I dette afsnit behandler vi den del af projektets mål, som drejer sig om at udvikle lokalt samarbejde og partnerskab i Vendsyssel omkring en fælles strategisk indsats over for udfordringer inden for erhverv, arbejdsmarked og uddannelse. Samarbejdet skal udvikles indbyrdes mellem uddannelsesinstitutioner, beskæftigelsescentre, UU-centre, erhvervsråd og arbejdsmarkedsorganisationer i de tre kommuner, som indgår i projektet. Denne del af projektet vægtes som nævnt indledningsvis med 20 pct. Målene for samarbejde og partnerskab er nærmere beskrevet således:

- a) Fælles forpligtende mål og projekter for lokal udvikling og fælles strategisk definition af udfordringer i lokalområdet.
- b) Videndeling og brug af de forskellige parter ressourcer og medarbejdere på tværs.
- c) Samarbejdsrutiner mellem undervisere og vejledere omkring opkvalificering af unge ledige i forhold til uddannelsesparathed.
- d) Systematiseret samarbejde omkring den enkelte unge, således at der kan arbejdes helhedsorienteret med alle relevante parter inddraget

I et arbejdspapir udarbejdet i forbindelse med opstarten af projektet blev partnerskab defineret som *”et struktureret, forpligtende, gensidigt fordelagtigt og dialogbaseret samarbejde mellem forskellige organisationer, der ved at kombinere deres ressourcer og kompetencer, arbejder sammen om at udvikle en aktivitet”* (Notat om partnerskab 2010).

Kilderne til vurdering af denne del af projektet er:

- Et åbent spørgeskema udsendt i december 2011 til alle de partnere, som ifølge ansøgningen indgik i projektet
- Individuelle interviews med koordinatore og sagsbehandlere, gennemført i august 2011
- Gruppeinterview med undervisere/koordinatore, gennemført i august 2012
- Indtryk fra deltagelse i partnerskabsseminarer og referater og andre dokumenter fra aktiviteter i projektet.

Organisationen og samarbejdsfladerne

Samarbejdet omkring projektet blev organiseret på to niveauer, et ledelsesniveau og et udførende niveau. På ledelsesniveauet blev der etableret en styregruppe bestående af projektlederen fra EUC Nord, en person fra hvert jobcenter, en person fra hver uddannelsesinstitution samt en person fra UU. Styregruppen har overordnet ansvar for projektets fremdrift og for beslutninger om dets gennemførelse. På det udførende niveau blev der etableret en projektgruppe med de tre koordinatore og projektlederen samt deltagere fra jobcentre og uddannelsesinstitutioner. Som det fremgår, er der et vist overlap i sammensætning mellem styregruppe og projektgruppe, men forskel i opgaver. Det er især projektlederen, som har ansvar for at binde ledelsesniveauet og det udførende niveau sammen.

Den fælles kompetenceudvikling for undervisere og vejledere hos parterne, som blev gennemført i første del af projektet, har også været et forum for udvikling af gensidig forståelse og videndeling.

Den bredere samarbejdskreds omkring projektet har omfattet 16 partnere; de har udgjort en referencgruppe under navnet ”Det samarbejdende Vendsyssel”. Kredsen har bl.a. omfattet erhvervsråd og arbejdsmarkedsorganisationer. Disses rolle har, så vidt vi kan vurdere, mest været at udbrede kendskabet til og opbakningen bag projektets og dets aktiviteter. Rammerne for dette bredere samarbejde har især været de såkaldte partnerskabsseminarer, som er blevet afholdt to gange i projektperioden.

Centralt i samarbejdet om gennemførelsen af projektet står de tre koordinatore, som har ansvar for kursusforløbene for de unge. Deres væsentligste praktiske samarbejdsflader er til arbejdsmarkedsafdelinger i de tre kommuner. Det er herfra de unge henvises til deltagelse i projektet, og der er løbende kontakter hertil og til andre dele af forvaltningen om praktiske og økonomiske spørgsmål i forhold til de enkelte unge.

En anden samarbejdsflade for koordinatorene er til de forskellige typer skoler, som inddrages som led i at afprøve de unges mulighed for at deltage i uddannelse.

Rekruttering som samarbejdsopgave

Projektet Unge i Vækst er støttet af midler fra Socialfonden. Som forudsætning for støtten har projektet forpligtet sig til at gennemføre uddannelsesforløb for et bestemt antal unge inden for de to målgrupper. Det er de kommunale jobcentre, som henviser unge til deltagelse i projektet, og det har været en væsentlig samarbejdsopgave både at få henvist det lovede antal unge og at opnå gensidig forståelse af, hvilken type unge der hørte på forløbene. Udnyttelse af pladserne på holdene var vigtig for projektets økonomi, idet støtte blev udløst for hver deltager. Men der kunne være et skisma mellem på den ene side at sikre det nødvendige antal deltagere, på den anden side at sikre, at deltagerne faldt inden for projektets målgruppe.

Problemstillingen dukkede jævnligt op i projektets indledende faser. Ved det første seminar i den fælles kompetenceudvikling for undervisere og vejledere udtalte en erhvervschef fra en af kommunerne, at de svage unge ikke hørte hjemme i dette projekt; de skulle ikke ud i virksomhederne. De kunne måske komme ud som foranstaltning under ”Det rummelige arbejdsmarked”, med tilknyttet støtte. En lærer fra én af erhvervsskolerne udtrykte uenighed i dette synspunkt (noter fra kompetenceudvikling, marts 2011). Ved det første partnerskabsseminar, som blev afholdt kort tid efter, udtalte lederen fra én af erhvervsskolerne, at der blev henvist for få unge fra jobcentrene, og at det var et brud på de indgåede aftaler (noter fra partnerskabsseminar, marts 2011).

Ved et interview midtvejs i projektet nævnte projektlederen også, at det et par uger før havde været nødvendigt have et møde med én af kommunerne og få talt om, hvad målgruppen egentlig er for en størrelse. Kommunen havde en interesse i at få nogle svagere ledige med i projektet, hvor man fra projektets side havde en idé om, at det var den bedre del af ledighedsgruppen, der skal med. Kom-

munerne havde problemer med den svageste del af gruppen, så der var nogle interesseproblemer der, som løbende måtte diskuteres. Som konsekvens af dette arbejdede man nu med den bredest mulige fortolkning af de målgrupper, der var beskrevet i projektbeskrivelsen (interview med projektleder, oktober 2011).

Samarbejdet mellem jobcentrene og projektet har således været en krævende opgave. En ungekoordinator fra et af jobcentrene fremhæver i et interview, at der er forskel på, om man sidder i jobcentret eller om man underviser den unge. Projektet skal ramme nogle af de målgrupper, som jobcentrene har, da det er jobcentrene, der sender kursisterne. Hvis der skal komme kursister til tilbuddet, skal forløbene også imødekomme det, som jobcentrene har behov for (interview med ungekoordinator, Frederikshavn jobcenter, august 2011).

Spørgsmålet kommenteres også i det afsluttende interview med koordinatorene. De vurderer blandt andet at en del unge er blevet henvist til projektet på grundlag af utilstrækkelige oplysninger og uden at have været igennem et afklaringsforløb i jobcenterets regi. I forbindelse med diskussion af nogle bestemte unges vanskeligheder siger en af koordinatorene:

”De har godt nok fuldført forløbet, men alle erkendte at de ikke arbejdede mod ordinære uddannelser fordi vi igennem forløbet får dem udredt af en specialist og de har så begge to store generelle indlæringsvanskeligheder. Så er det altså svært at gå ind i et ordinært uddannelsesforløb. Og hvis man som kommune havde undersøgt de her ting, og havde haft indhentet de oplysninger der ligger ved UU vejleder, og de undersøgelser der ligger i forvejen, så havde man godt kunne se det her. De er også med til at sænke undervisningsniveauet på holdene fordi, vi skal også ligge undervisningen et sted, hvor de også får noget ud af det” (Interview med undervisere/koordinatore, august 2012). .

Koordinatorene mener således, at kurserne i for mange tilfælde er blevet brugt mere som udredningsforløb end som opkvalificering mod bestemte former for uddannelses- eller arbejdsparathed.

Både af interviews og ved møder er det fremgået, at der har været forskel på projektets samarbejde med jobcentrene i kommunerne. Det kommenterer koordinatorene også i det afsluttende interview. Én af dem siger, at der er klar forskel på, hvordan unge visiteres fra kommunernes jobcentre. Visitationen fra én af kommunerne sker meget hurtigt. *”Ligeså snart de får en ung der ligger inden for målgruppen, så tænker de på os (...).Så vi får nogen ind, der simpelthen lige træder ind ad døren (...). Der er nogen der er unge, men der er også en del, hvis de er unge, så har de fået to børn måske på 3 år og har den der familiearv med sig. Den tunge sociale arv, så der er forskel på hvordan man bliver visiteret”* (Interview med undervisere/koordinatore, august 2012). .

Til forskel herfra peger koordinatoren på, at *”..i (en anden kommune) har de vores projekt tænkt ind i deres tilværelse. De er hurtige til lige at spørge, hvem det er, der vil passe til os. De administrerer deres indsats på en anden måde (...) der er en anden tilgang, faglighed, til arbejdet med ungeindsatsen”* (Interview med undervisere/koordinatore, august 2012).

Koordinatorerne peger dog også på, at forskellen i tilgang til ungeindsatsen også må ses på baggrund af de forskellige vilkår i de to kommuner; tilbudsviften i den førstnævnte kommune er ikke så bred, og tendensen til at tænke uddannelse er mindre end i den anden. Men de er alligevel kritiske over for den førstnævnte kommunes tilgang til projektet og mener, at jobcenteret i høj grad har forfulgt en interesse i at visitere ”dem de døjede med at komme af med” frem for at rekruttere unge, som var tæt på uddannelse eller arbejdsmarked, og få dem skubbet i gang.

Den tredje kommune bliver også kort kommenteret. Her er koordinatorenes meldinger sammensatte; de peger på den ene side på, at kommunen frem gennem projektet har været for passiv og har visiteret for få unge til kurserne, på den anden side mener de, at det konkrete samarbejde om de unge har været præget af velvilje og åbenhed.

Rekrutteringen af unge til projektet har således været en krævende samarbejdsopgave, præget af forskelle i vilkår og tilgange i de forskellige kommuners jobcentre. Men både kommuner og jobcentre fremhæver på den anden side, at samarbejdet er positivt, og at det er nyttigt at skulle udvikle samarbejdsrutiner på tværs af eksisterende skel mellem jobcentre og skoler og mellem forskellige kommuner.

Parternes vurdering af samarbejdet

Som nævnt er partnernes vurdering af samarbejdet også blevet undersøgt via et åbent spørgeskema. Skemaet var opbygget på den måde, at partnerne blev bedt om at kommentere hvert af de fire mål for samarbejde og partnerskab, som blev nævnt i starten af dette afsnit. For hvert mål er partnerne først blevet bedt om at formulere deres *forventninger* til projektet fra starten, deres *vurdering af projektets aktuelle status* og deres *videre forventninger* til projektet.

Det viste sig svært at få indhentet svar fra alle partnere, selv efter rykkere. Af de 16 partnere, som var nævnt i projektbeskrivelsen, indkom besvarelser fra 8, herunder 2 fra arbejdsmarkedsorganisationer og erhvervsråd, 2 fra kommunale erhvervs- og arbejdsmarkedscentre, to fra vejledningsenheder og 4 fra uddannelsesinstitutioner. Det er karakteristisk at besvarelserne er mest fyldige for de første mål; det skyldes formodentlig, at de fire mål for samarbejde ligner hinanden på mange måder, og at svarpersonerne derfor har fået formuleret deres vurderinger i forbindelse med de først nævnte mål.

Vi citerer en række formuleringer fra de indkomne besvarelser.

I forhold til mål (a), ”Fælles forpligtende mål og projekter for lokal udvikling og fælles strategisk definition af udfordringer i lokalområdet”, er der generelt en positiv vurdering af ideen og modellen for projektet.

- *Jeg synes projektet er skruet rigtigt sammen i forhold til målgruppen. Med de 3 koordinatører og nu også en mentor er projektet sat på spor, som (...) er helt perfekt, idet der bliver tænkt i læring og ikke i en mere eller mindre bevidstløs placering. De unge i målgruppen*

ved for lidt om sig selv og deres muligheder til, at de er i stand til at/ tør tage beslutning om ret mange ting.

- *Den ekstraordinære indsats er til dels nået, da projektet især i starten oplevede problemer med at få fat i de unge. Men efterhånden har uddannelsesinstitutioner og jobcenter arbejdet sig ind på hinanden. Så meget tegner til at vores forventninger nås.*

Vurderingerne af projektets aktuelle status og af, om man i løbet af projektperioden kan opnå den fælles forpligtende indsats, er mere blandede og i nogle tilfælde skeptiske:

- *Vi tror fortsat på ideen – men om målet kan nås er usikkert.*
- *Jeg synes at projektet er nået så langt, som man kan forvente med en meget tung og svag målgruppe*
- *Jeg havde forventet at vi kunne nå til en tilnærmelse og kontakt og godt kendskab mellem parterne og på baggrund heraf en drøftelse og fælles prioritering*
- *Vi oplever fælles målsætning, men meget lille aktivitet. Vi har stort set ingen unge haft på skolen.*
- *Alle mål er ikke nået. Det er en svær/stor udfordring at nå alle i målgruppen.*

I forhold til mål (b), ”Videndeling og brug af de forskellige parter ressourcer og medarbejdere på tværs” er der også positive vurderinger af modellen, men forskellige vurderinger af, hvor langt man er kommet med at udvikle videndeling og samarbejde. Nogle partnere finder at der er gjort gode fremskridt.

- *Målsætningen med henblik på at få bedre kendskab til hinandens kompetencer og ressourcer samt mere videndeling er en vellykket igangværende proces, som vi kan se er med til at understøtte den fælles opgave. Vi har deltaget i kompetencedagene i projektet og har selv igangsat en proces i forhold til kompetenceforløb for og videndeling med samarbejdspartnere – herunder også partnere i projekt Unge i vækst - omkring den unge målgruppe.*
- *Vi er nået langt med videndeling. Vore vejledere har deltaget i dels seminarer og dels i konkrete vejledningsseancer.*
- *Den opgave er langt den vanskeligste – at dele viden/ at komme til at dele viden og acceptere andres viden på feltet. Men med de medarbejdertyper, som er med i projektet, så er de resursepersoner samlet, som skal få tingene til at hænge sammen, samlet.*
- *Trods den store forskellighed må det ses som en vigtig del, at alle ønsker et tættere og fortsat samarbejde omkring målgruppen i projektet.*
- *Når man ser/mærker kendskabet til de øvrige institutioner vokse måned for måned, er det et samarbejde, som vil blive brugt i hverdagen.*
- *Det har været svært at få styr på og gøre brug af alles forskellige ressourcer og kompetencer.*

Andre partnere finder, at det kun i begrænset omfang er etableret videndeling og samarbejde på medarbejderniveau:

- *Vi er på vej, men der er et stykke til at de enkelte sagsbehandlere og medarbejdere kender hinanden. Det er lykkedes på overordnet niveau, men ikke på medarbejderniveau*

- *Vi finder ikke, at vi har nået de mål, som vi planlagde med, det kan skyldes målgruppens kompetencer eller mere mangel på samme*
- *Det er ikke umiddelbart vores oplevelse, at der er afprøvet nye samarbejdsrutiner.*
- *Vi ønsker efter projektets afslutning en forlængelse eller eventuelt et nyt projekt, så den viden, der er opnået gennem projektet, kan bruges i en større sammenhæng.*

De indkomne besvarelser af spørgeskemaet kan sammenfattes således:

Besvarelserne er præget af de forskellige roller, som partnerne har i projektet. For eksempel er der forskel på, hvor meget uddannelsesinstitutionerne har været med i projektet. Nogle har haft betydeligt mindre aktivitet, end de havde forventet, og det afspejler sig i besvarelserne. Erhvervsorganisationer, som ikke har været så tæt på selve implementeringen svarer typisk i mere generel form.

Der er en gennemgående positiv vurdering af projektets mål, relevans og organisering. Det er ofte selve projektmodellen (fælles strategi, videndeling, indbyrdes kendskab), som er grundlaget for den positive vurdering. Stort set alle peger også på den brede vilje til samarbejde som noget bærende positivt ved projektet.

Langt de fleste partnere vurderer, at projektet er godt i gang, men at det vil være vigtigt med en fortsat ekstra indsats, når projektet slutter. Selv om graden og karakteren af deltagelse er forskellig, vurderer de fleste at samarbejdet omkring målgruppen er blevet klart bedre og fortsat udvikles. Nogle vurderer, at de formulerede mål formodentlig kan nås, andre at det næppe kan lade sig gøre.

Nogle partnere vurderer, at det har været svært at have tilstrækkeligt overblik over de forskellige deltageres ressourcer og kompetencer, og dermed at udvikle tilstrækkelig videndeling. Det overordnede samarbejde (styregruppe mm.) har været godt, det har været sværere at realisere samarbejdet på medarbejderniveau.

Opsummering om udvikling af samarbejde og partnerskab

Udvikling og gennemførelse af gode forløb, som kan motivere og opkvalificere unge ledige til at deltage i ordinær uddannelse eller job med uddannelsesperspektiv, er et ambitiøst mål, som kræver tæt samarbejde mellem forskellige parter. Det er der taget højde for i designet af projekt Unge i Vækst, og udviklingen af partnerskab er også gjort til et selvstændigt mål i projektet.

Udviklingen af partnerskab er foregået på flere niveauer:

- En bred kreds af aktører ("Det samarbejdende Vendsyssel") omfattende uddannelsesinstitutioner, kommunale jobcentre, erhvervsorganisationer og vejledningsinstitutioner.
- En styregruppe, hvori er indgået ledelsesrepræsentanter for de centrale udførende partnere
- En projektgruppe bestående af projektlederen, de tre koordinatore, som havde ansvar for forløbene, samt repræsentanter for de kommunale jobcentre.

Den valgte organisation virker relevant i forhold til, at der både skulle sikres bredt samspil omkring og opbakning til projektet og samtidig udvikles tæt samarbejde mellem de koordinatore, uddannelsesinstitutioner og jobcentre omkring rekruttering til forløbene, erhvervs- og uddannelsespraktik, udsusning og andre forhold.

I den brede kreds af partnere er der helt overvejende tilfredshed med projektets bidrag til udvikling af partnerskab. Man ser projektet som godt skruet sammen, selv om der er forskellige vurderinger af, hvor langt man er nået i realisering af målene. Stort set alle peger også på den brede vilje til samarbejde som noget bærende positivt ved projektet.

I den snævrere gruppe af udførende aktører – projektleder og koordinatore, de kommunale jobcentre og de mest brugte uddannelsesinstitutioner – er der også en positiv vurdering af projektets mål om at skabe bedre videndeling og praktisk samarbejde. Alle ser dette som en vigtig og nødvendig udvikling, men mange konstaterer, at det er en vanskelig og langvarig proces.

Der har i praksis været forskelle i de måder og det omfang, hvorpå de forskellige partnere har indgået i projektet. Nogle uddannelsesinstitutioner har været brugt mere end andre til uddannelsespraktik, og det har givet forskelle i samarbejdsfladerne. Praktikken må bygge på de unges ønsker og forudsætninger, og derfor er det klart at projektet ikke kan fordele opgaverne ligeligt mellem uddannelsesinstitutionerne. Der har også været forskel på samarbejdet med jobcentrene i de tre deltagende kommuner. Projektets koordinatore finder, at en del unge er blevet henvist til projektet på grundlag af utilstrækkelige oplysninger og uden at have været igennem et afklaringsforløb i jobcenterets regi. Især i forhold til én af kommunerne har der ifølge koordinatorene været vanskeligheder med at opnå en fælles forståelse af, hvilke unge der skulle rekrutteres til projektet.

På trods af disse vanskeligheder fremhæver de centrale aktører, at samarbejdet er positivt og at det er nyttigt at skulle udvikle samarbejdsrutiner på tværs af eksisterende skel mellem jobcentre og skoler og mellem forskellige kommuners jobcentre.

5. KONKLUSION

Det centrale element i projekt Unge i Vækst er udvikling og gennemførelse af forløb for nyledige unge over 18 år, som ikke har en kompetencegivende uddannelse samt ledige over 18 år, som er uddannelsesfjerne og mangler lyst til uddannelse. Evalueringen har fokuseret på hovedmålet med forløbene, som er at deltagerne opnår valgkompetence og uddannelsesfantasi, uddannelsesparathed og uddannelsesmotivation samt kendskab til og overblik over egne ressourcer.

Som led i evalueringen er gennemført interviews med et stort antal af de unge og med de koordinatore, som har haft det daglige ansvar for kursusforløbene. Der tegner sig et klart billede af at projektet i betydelig grad har bidraget positivt til at udvikle de unges uddannelsesparathed. Den vurdering finder vi hos langt de fleste unge og hos koordinatorene. De få unge, som ikke deler denne vurdering, er dem, som i forvejen havde en plan med deres liv og ofte også bedre uddannelsesmæssige kompetencer end flertallet af de unge.

Der var for projektet opstillet det kvantitative mål, at mindst 70 pct. af de deltagende unge senest 3 måneder efter forløbet skulle være i gang med den planlagte aktivitet. Oplysninger om de unges overgang til uddannelse og/eller arbejde efter UIV-forløbene viser, at dette mål er opfyldt. Afhængigt af opgørelsesmetoden er det mellem 73 pct. og 87 pct. af de unge, som 3 måneder efter UIV-forløbet fortsat er i gang med den påbegyndte eller planlagte aktivitet.

De unges vurdering af kursusforløbene er også generelt positiv. De finder at UIV er klart bedre end alle andre tidligere forløb, de som kontanthjælpsmodtagere har deltaget i. Hvor de i tidligere forløb mest har beskæftiget sig med at skrive CV'er og ansøgninger, har de i UIV også haft muligheder for at arbejde med sig selv, individuelt og i grupper, med vejledning og sparring fra den tilknyttede koordinator og eventuelt mentor. Der er stor ros til koordinatorene og lærerne for deres engagement samt den personlige og individuelle vejledning, som de giver.

Der er dog også indbyrdes forskelle på de unges vurderinger af forløbene. Kursisternes personlige erfaringer betyder meget for deres oplevelse af kurset. Eksempelvis kan tiden brugt på skrivning af CV'er og ansøgninger vurderes meget forskelligt.

Vi har som evaluatore især bemærket følgende forhold som væsentlige for, at kursusforløbene under UIV i det store hele har været vellykkede:

- Koordinatorerne har haft faglige erfaringer, som var centrale i forhold til målgruppen, og deres indsats har været meget stor både forud for og i løbet af projektet.
- Kursusforløbene har været i stadig udvikling; det er forudsætningen for at kunne møde alle nye kursister på en måde, så de oplever at der er "plads til dem"

- Der har været god tid til at føre samtaler med kursister både før og under kurserne. Før, for at afstemme forventninger og kende kursistens situation. Under, for at følge op på problemer der opstår og nå at løse dem i tide.
- Der har været satset på etablering af socialt netværk på holdene. Det synes mange af de unge at have stort behov for.
- Kompetenceafklaring har stået centralt. De unge opdager både, det de faktisk kan, det som de kan blive bedre til, og det som måske slet ikke er noget for dem. De erfaringer, de unge får med mange forskellige typer af uddannelses- og erhvervskontekster, er helt centrale i den sammenhæng.
- Vejledning og den personlige kontakt har stor betydning. Det er vigtigt for de unge ”at vide at der er nogen der ude” og at man ikke bare er endnu et nummer i køen.
- Redskaber til selvudvikling – psykologi, kommunikation og konflikthåndtering – er brugbare, fordi de hjælper med til at få de unge til at tænke på, hvad de kan gøre og hvorledes de kan handle anderledes. Vi kan se tendens til at mange unge fokuserer mere på systemfejl end på, hvad de selv kan gøre anderledes. Med redskaber som de nævnte kan forløbene understøtte unges mobilisering af egne ressourcer.

Udviklingen og gennemførelse af forløbene under UIV bidrager også til det mål for projektet, som handler om at have lokalt defineret og udviklet viden om pædagogik og vejledning i forhold til at sikre unge uddannelsesparathed. Det generelle princip bag forløbenes aktiviteter er at tage afsæt i kursisternes ressourcer, personlige behov og ønsker, og søge at matche aktiviteterne hertil. Den praksis er løbende blevet udviklet på baggrund af respons fra kursister og refleksion og diskussion blandt koordinatore og undervisere.

Et andet mål for projekt Unge i Vækst har været at udvikle lokalt samarbejde og partnerskab i Vendsyssel mellem uddannelsesinstitutioner, jobcentre, UU, erhvervsråd og arbejdsmarkedets parter omkring fælles strategisk indsats. Det har omfattet fælles forpligtende mål, videndeling, gensidig brug af ressourcer og udvikling af samarbejdsrutiner med henblik på helhedsorienteret indsats.

Der er udviklet en organisationsform, som må vurderes som relevant i forhold til at skabe både bredt samspil omkring og opbakning til projektet og tæt samarbejde mellem de koordinatore, uddannelsesinstitutioner og jobcentre omkring rekruttering til og gennemførelse af forløbene for de unge. Evalueringen viser, at der i den brede kreds af partnere er overvejende tilfredshed med projektets bidrag til udvikling af partnerskab. Blandt de udførende aktører er der også en positiv vurdering af projektets mål om at udvikle videndeling og praktisk samarbejde, men samtidig en erkendelse af, at det er en vanskelig og langvarig proces. Især det tætte samarbejde mellem projektet og de kommunale jobcentre har i nogle tilfælde været vanskeligt at realisere; projektets koordinatore vurderer blandt andet, at der har været forskelle på jobcentrenes bidrag til projektet, og at nogle unge er blevet henvist på et utilstrækkeligt grundlag. Men de udførende aktører vurderer alligevel, at projektet har været et positivt bidrag til at udvikle samarbejdsrutiner på tværs af eksisterende skel mellem jobcentre og skoler.